

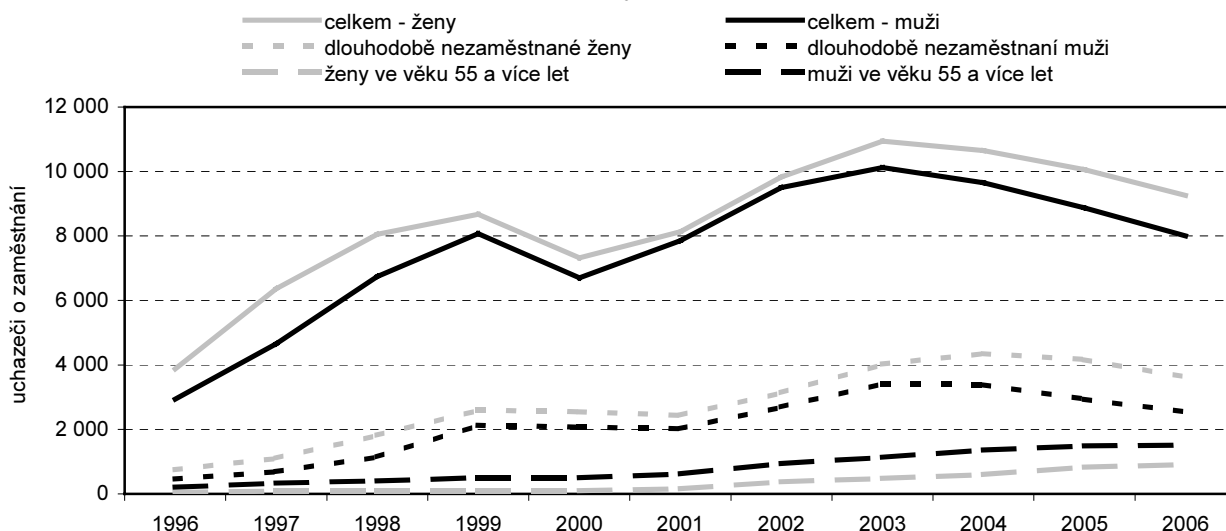
5. Nezaměstnanost

Počty uchazečů registrovaných úřady práce v Libereckém kraji se od počátku 90. let s určitými periodickými výkyvy zvyšovaly. Ze srovnání let 1993 a 2006 vyplývá, že celkový počet nezaměstnaných osob se v tomto období navýšil více než trojnásobně. Nezaměstnaných mužů pak bylo 3,3krát více, žen 2,9krát více. Po celou dobu však ve struktuře uchazečů o zaměstnání převažovaly z hlediska pohlaví ženy – v roce 2006 představovaly ženy 53,6 % všech uchazečů o zaměstnání.

Podobným způsobem jako počet uchazečů se vyvíjela také dlouhodobá nezaměstnanost, tj. počet uchazečů registrovaných na úřadech práce déle než 1 rok. Nárůst dlouhodobě nezaměstnaných byl však mnohem markantnější. Mezi roky 1994 a 2006 se celkový počet těchto uchazečů navýšil téměř osminásobně, přičemž počet dlouhodobě nezaměstnaných mužů vzrostl bezmála 9krát (z 287 v roce 1994 na 2 537 v roce 2006) a počet dlouhodobě nezaměstnaných žen přibližně 7krát (z 512 v roce 1994 na 3 618 v roce 2006).

Graf 40 Uchazeči o zaměstnání podle pohlaví v Libereckém kraji
(stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Mezi nezaměstnaností tradičně ohrožené skupiny osob patří vedle žen také lidé ve vyšším a předdůchodovém věku a zároveň také mladí lidé po ukončení studií, bez potřebné praxe.

Tuto skutečnost dokládá kontinuální nárůst nezaměstnaných starších 55 let, který je možné v období let 1996 – 2006 v Libereckém kraji sledovat. Celkově se totiž počet uchazečů o zaměstnání nad 55 let věku navýšil více než 9krát. Počet žen starších 55 let jako uchazeček o zaměstnání vzrostl z 54 osob v roce 1996 na 903 osob v roce 2006 (tj. téměř 17krát více) a počet registrovaných mužů v tomto věku se ve sledovaném období navýšil z 204 osob na 1 513 osob. Přesto, že ve struktuře uchazečů o zaměstnání starších 55 let z hlediska pohlaví převládají muži, jejich podíl se v rámci této skupiny nezaměstnaných od roku 1996 postupně snižuje, zatímco zastoupení žen naopak roste. V roce 1996 tvořili muži 79,1 % uchazečů ve věku 55 let a více a ženy 20,9 %, v roce 2006 tento poměr dosáhl 62,6 % mužů a 37,4 % žen.

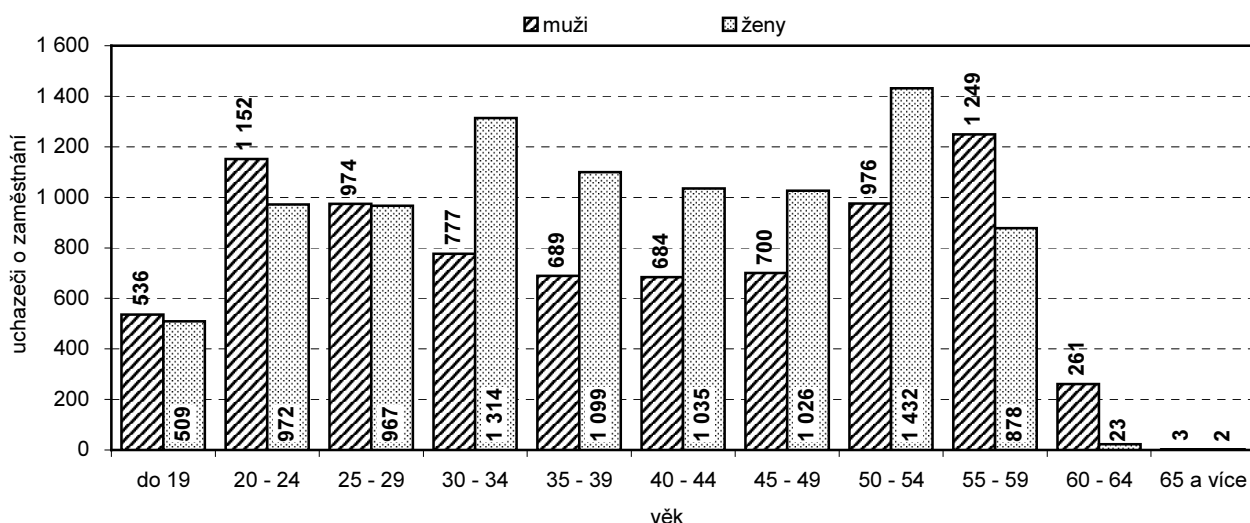
Mladí lidé ve věku do 25 let tvořili v roce 2006 celkem 18,4 % všech registrovaných uchazečů o zaměstnání v Libereckém kraji, z toho většinu (53,3 %) představovali muži. Počet takto mladých uchazečů zaznamenal od roku 1994 do roku 2006 více než dvojnásobný nárůst. Analogicky se navýšil také jejich počet z hlediska pohlaví – na straně mužů mezi roky 1994 a 2006 přibýlo 960 osob na 1 688 uchazečů a na straně žen se tento počet zvýšil o 749 osob na 1 481 uchazeček. Vývoj počtu uchazečů o zaměstnání v této věkové kategorii se však vyznačoval poměrně výrazným kolísáním. Přetrvávající úbytek těchto uchazečů je možné sledovat od roku 2004. V tomto roce totiž vstoupil v platnost zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, který mimo jiné upravil podmínky pro výplatu příspěvku v nezaměstnanosti. Nárok na podporu v nezaměstnanosti má tak podle § 39 tohoto zákona uchazeč, který v posledních 3 letech před zařazením do evidence uchazečů o zaměstnání vykonával po dobu alespoň 12 měsíců zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost zakládající povinnost odvádět pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Tuto podmínku však převážná část absolventů a mladistvých není schopná splnit.

Věkové složení uchazečů o zaměstnání v roce 2006 ilustruje i uvedený graf. Mezi nezaměstnanými muži výrazně převažují jednak uchazeči ve věkové kategorii 55 – 59 let (1 249 osob) a jednak mladí uchazeči ve věku 20 – 24 let (1 152 osob). Na straně žen spadá nejvíce uchazeček do kategorie 50 – 54 let (1 432 osob),

za kterou s mírným odstupem následují ženy ve věku 30 – 34 let (1 314 osob). Vyšší nezaměstnanost než v případě mužů ale hrozí také ženám ve věku 35 – 49 let.

**Graf 41 Věková struktura uchazečů o zaměstnání podle pohlaví
v Libereckém kraji k 31. 12. 2006**

Zdroj: MPSV

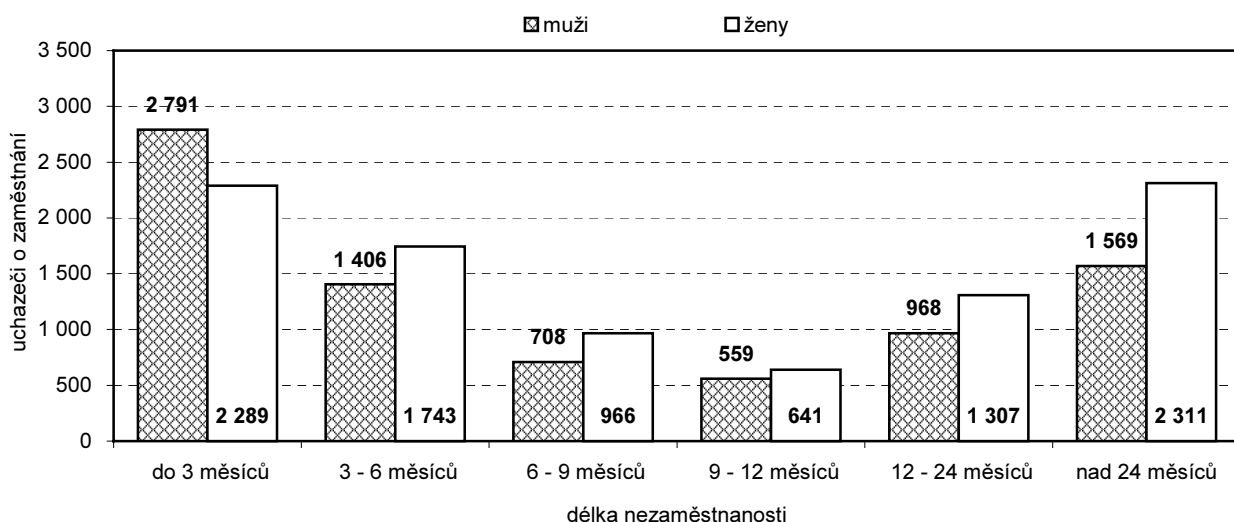

V souvislosti se změnou hranice pro odchod do důchodu pravděpodobně dojde také k významnému nárůstu počtu nezaměstnaných ve věkových kategoriích nad 60 let, které zatím nevykazují výraznější počet uchazečů.

Bližší pohled na strukturu uchazečů podle délky nezaměstnanosti za rok 2006 naznačuje, že nejvíce nezaměstnaných získá nové pracovní místo do 3 měsíců od počátku evidence, tj. po tuto dobu je v evidenci úřadů práce 34,9 % mužů a 24,7 % žen. Druhou nejpočetnější skupinou jsou uchazeči evidovaní déle než 24 měsíců – v tomto případě se jedná o 19,6 % mužů a 25,0 % žen. Již zmíněná dlouhodobá nezaměstnanost (nezaměstnaní evidovaní úřady práce déle než 1 rok) se v roce 2006 reálně dotkla 31,7 % nezaměstnaných mužů a 39,1 % nezaměstnaných žen.

**Graf 42 Uchazeči o zaměstnání podle délky nezaměstnanosti a pohlaví
v Libereckém kraji k 31. 12. 2006**

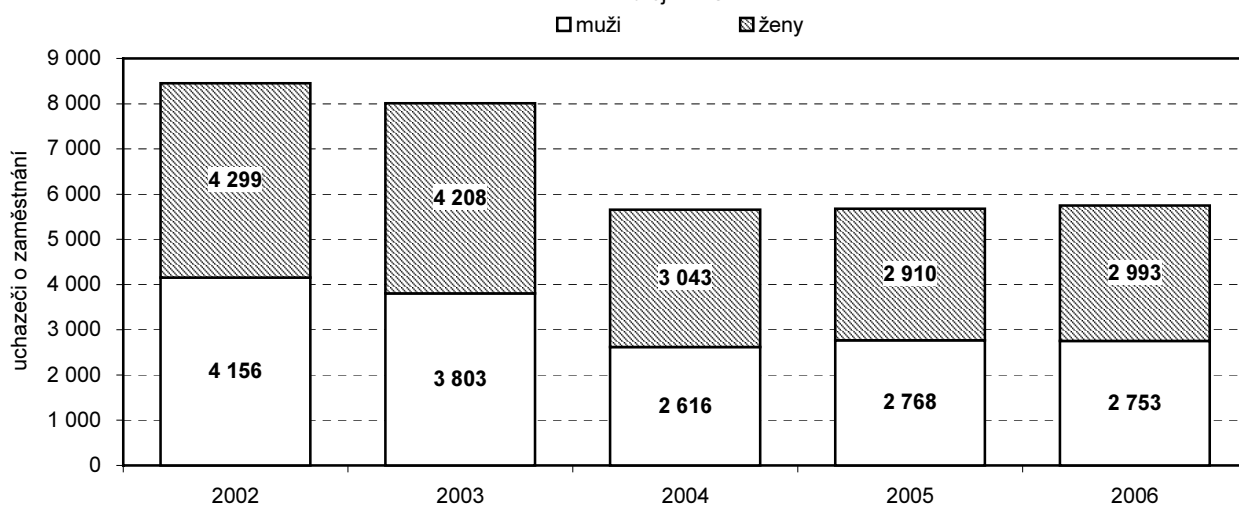
Zdroj: MPSV

V roce 2006 splnilo podmínku pro výplatu příspěvku v nezaměstnanosti 33,3 % ze všech 17 258 uchazečů o zaměstnání. V členění podle pohlaví pak na tuto dávku „dosáhlo“ 34,4 % ze všech 8 001 uchazečů a 32,3 % ze všech 9 257 uchazeček. Ženy pak nejčastěji pobíraly měsíční dávky ve výši 3 501 – 4 500 Kč (675 žen, tj. 22,6 % všech žen, které v roce 2006 měly nárok na podporu v nezaměstnanosti). Obvyklá výše měsíčního příspěvku v nezaměstnanosti se v případě mužů pohybovala o kategorii výše než tomu bylo u žen, tj. v rozmezí 4 501 – 5 500 Kč (483 mužů, tj. 17,5 %).

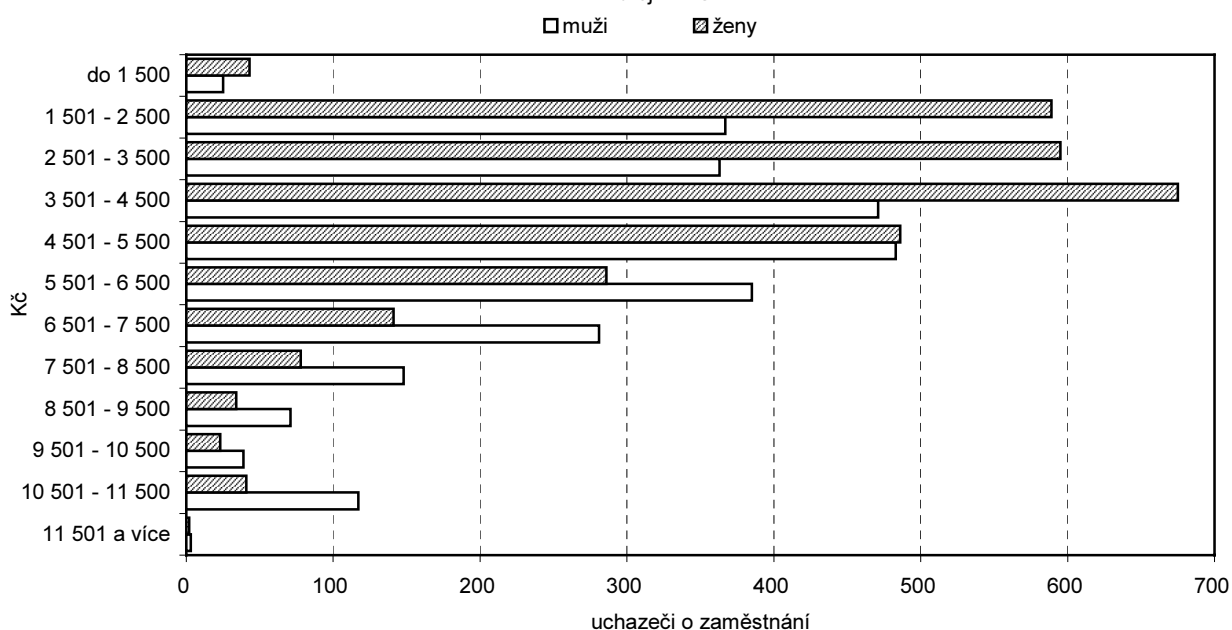
Graf 43 Uchazeči o zaměstnání s nárokem na podporu podle pohlaví v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Graf 44 Uchazeči o zaměstnání podle výše měsíční dávky v nezaměstnanosti a pohlaví v Libereckém kraji k 31. 12. 2006

Zdroj: MPSV

Z hlediska vzdělání převažovaly mezi uchazeči o zaměstnání osoby s nejvýše středním vzděláním bez maturity. Na straně mužů se v roce 2006 jednalo o 47,2 % uchazečů a na straně žen o 39,1 % uchazeček. Obtížné uplatnění měly na trhu práce také osoby se základním vzděláním (včetně osob bez vzdělání), což dokládá druhý nejvyšší podíl těchto osob mezi uchazeči o zaměstnání. V roce 2006 doložilo úřadům práce pouze základní nebo neukončené vzdělání 32,9 % nezaměstnaných mužů a 34,6 % nezaměstnaných žen. Obecně platí, že zaměstnání hledají snáze osoby s vyšším stupněm vzdělání. I přesto je však mezi uchazeči evidováno 16,1 % mužů a 23,1 % žen se středním vzděláním s maturitou a také 3,3 % mužů a 2,6 % žen s vysokoškolským vzděláním.

V kontextu s údaji v předešlé kapitole (4. Práce a mzdy) jistě nebude překvapením, že bez ohledu na pohlaví je hledání zaměstnání nejobtížnější pro osoby bez kvalifikace, tj. pro osoby zařazené do 9. třídy KZAM. V roce 2006 do této kategorie KZAM spadalo 27,7 % nezaměstnaných mužů a 30,1 % nezaměstnaných žen. Zastoupení obou pohlaví v dalších třídách KZAM je pak rozdílné zejména vzhledem k určité odlišné profesní skladbě na straně mužů a žen. V roce 2006 převažovaly ve struktuře nezaměstnaných mužů z 28,3 % osoby zařazené do 7. třídy (řemeslníci a výrobci, zpracovatelé), druhé místo zaujímali již zmínění pomocní

a nekvalifikovaní pracovníci. Třetí příčku v rámci tohoto srovnání obsadili uchazeči z 8. třídy, tj. obsluha strojů a zařízení, kam bylo v daném roce zařazeno téměř 16 % registrovaných uchazečů o zaměstnání.

Tab. 22 Vzdělanostní struktura uchazečů o zaměstnání podle pohlaví v Libereckém kraji (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

	2002		2003		2004		2005		2006	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Uchazeči o zaměstnání celkem	9 502	9 832	10 123	10 942	9 649	10 650	8 867	10 056	8 001	9 257
v tom se vzděláním (%):										
maximálně základním ¹⁾	34,5	35,2	35,0	35,8	34,6	34,9	33,7	34,8	32,9	34,6
středním bez maturity ²⁾	46,5	39,4	46,8	39,7	46,8	39,7	47,3	39,0	47,2	39,1
středním s maturitou ³⁾	15,4	22,6	15,2	21,9	15,4	22,6	15,5	23,0	16,1	23,1
vyšším odborným	0,5	0,6	0,4	0,5	0,5	0,5	0,4	0,7	0,5	0,6
vysokoškolským ⁴⁾	3,1	2,2	2,6	2,1	2,7	2,2	3,2	2,5	3,3	2,6

¹⁾ bez vzdělání, neukončené základní a základní vzdělání

²⁾ nižší střední, nižší střední odborné, střední odborné (vyučení) a střední odborné vzdělání bez maturity a vyučení

³⁾ úplné střední vzdělání (gymnázium), úplné střední odborné s maturitou a vyučením, úplné střední odborné s maturitou (bez vyučení)

⁴⁾ bakalářské, vysokoškolské, doktorské vzdělání (vědecká výchova)

Naopak nejvíce (téměř 23 %) uchazeček je z hlediska profese, pomineme-li již zmíněnou 9. třídu KZAM, zařazeno do 5. třídy – provozní pracovníci ve službách a obchodě. Necelých 13 % registrovaných žadatelek o zaměstnání pak náleželo do kategorie nižších administrativních pracovníků (4. třída KZAM).

Tab. 23 Struktura uchazečů o zaměstnání podle hlavních tříd klasifikace KZAM v Libereckém kraji

Zdroj: MPSV

	2002		2003		2004		2005		2006	
	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy	muži	ženy
Uchazeči o zaměstnání celkem	9 502	9 832	10 123	10 942	9 649	10 650	8 867	10 056	8 001	9 257
z toho třída KZAM (%):										
zákonníci, vedoucí a řídící pracovníci	1,2	0,5	1,2	0,7	1,1	0,7	1,4	0,6	1,5	0,7
vědecktí a odborní duševní pracovníci	3,8	5,2	3,9	5,6	3,6	5,8	3,9	6,5	4,2	6,0
techničtí, zdravotničtí a pedagogičtí pracovníci a pracovníci v příbuz. oborech	8,4	8,5	7,5	7,4	7,8	8,3	7,9	8,3	8,4	8,3
nižší administrativní pracovníci (úředníci)	3,5	13,0	3,4	12,1	3,7	12,1	4,0	12,7	4,4	12,9
provozní pracovníci ve službách a obchodě	7,3	20,4	7,2	22,4	7,3	22,3	6,6	22,8	6,9	22,9
kvalifikovaní dělníci v zemědělství, lesnictví a v příbuz. oborech ¹⁾	1,6	1,6	1,9	1,4	1,8	1,7	1,9	1,7	1,7	1,7
řemeslníci a kvalifikovaní výrobci, zpracovatelé, opraváři ¹⁾	29,2	10,9	28,8	11,0	27,3	10,4	28,3	10,2	28,3	9,7
obsluha strojů a zařízení	12,6	5,3	12,9	5,2	14,2	5,3	15,4	6,1	15,9	6,8
pomocní a nekvalifikovaní pracovníci	31,8	34,3	32,6	33,6	31,8	31,7	29,9	30,6	27,7	30,1

¹⁾ kromě obsluhy strojů a zařízení

Vývoj míry registrované nezaměstnanosti do jisté míry ovlivnila změna metodiky jejího výpočtu, která vstoupila v platnost 1. 7. 2004. Hodnoty za rok 2004 jsou uvedeny podle této nové metodiky. Podle nové metodiky se míra registrované nezaměstnanosti vypočte jako podíl dosažitelných neumístěných uchazečů o zaměstnání (občanů ČR a občanů EU, vedených úřady práce podle bydliště uchazeče ke konci sledovaného měsíce) a pracovní síly (počet zaměstnaných v národním hospodářství s jediným nebo hlavním zaměstnáním podle výsledků výběrového šetření pracovních sil a počet pracujících cizinců ze třetích zemí s platným povolením k zaměstnávání, zaměstnaných občanů EU registrovaných úřady práce a cizinců s platným živnostenským oprávněním a přesná evidence registrovaných – dosažitelných, neumístěných uchazečů o zaměstnání, občanů ČR a občanů EU, vedená úřady práce podle bydliště uchazeče).

Míra registrované nezaměstnanosti zaznamenala v uvedeném tříletém období pozvolný pokles, a to z 8,22 % v roce 2004 na 7,04 % v roce 2006. Nejinak tomu bylo i v členění míry nezaměstnanosti podle pohlaví. Všeobecně známá je vyšší úroveň nezaměstnanosti žen. Ta mezi roky 2004 a 2006 klesla z 9,62 % na 8,66 %. Míra registrované nezaměstnanosti mužů se ve sledovaném období snížila o 1,28 procentních bodů na 5,83 %.

Tab. 24 Míra registrované nezaměstnanosti podle krajů a pohlaví (stav k 31.12.)

Zdroj: MPSV

v %

	2004			2005			2006		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
Česká republika	9,47	8,34	10,92	8,88	7,60	10,53	7,67	6,41	9,30
v tom kraj:									
Hl. m. Praha	3,58	3,14	4,14	3,25	2,80	3,81	2,72	2,35	3,19
Středočeský	6,85	5,52	8,66	6,25	4,99	7,96	5,32	4,19	6,83
Jihočeský	6,59	5,45	8,07	6,69	5,49	8,25	5,68	4,49	7,23
Plzeňský	6,74	5,74	8,00	6,45	5,31	7,93	5,60	4,56	6,93
Karlovarský	10,75	10,30	11,31	10,28	9,44	11,36	9,20	8,34	10,32
Ústecký	15,85	14,32	17,78	15,41	13,62	17,69	13,77	11,66	16,61
Liberecký	8,22	7,11	9,62	7,73	6,50	9,32	7,04	5,83	8,66
Královéhradecký	7,67	6,77	8,83	7,33	6,33	8,63	6,32	5,37	7,52
Pardubický	8,94	7,76	10,50	8,35	7,14	9,95	6,91	5,77	8,41
Vysočina	8,85	7,28	10,93	8,23	6,63	10,36	7,10	5,70	8,97
Jihomoravský	10,69	9,46	12,28	10,21	8,87	11,93	8,82	7,29	10,82
Olomoucký	11,73	10,82	12,93	10,65	9,10	12,72	8,97	7,36	11,09
Zlínský	9,53	8,40	10,99	9,27	7,75	11,28	7,75	6,27	9,68
Moravskoslezský	15,66	14,07	17,72	14,23	12,47	16,50	12,58	10,88	14,76